

населення. В Україні – 60%. У світі існує понад 160 міст з мільйонним населенням, які дуже негативно впливають на довкілля в радіусі десятків кілометрів. Шумові, вібраційні навантаження, перенаселення, вплив магнітних, електричних, іонізаційних полів викликають найрізноманітніші захворювання. Так, мешканці Кривого Рогу потерпають від захворювань органів дихання та нервової системи – у 2–4 рази частіше, ніж приміські мешканці. Численні дані свідчать про те, що сучасне містоформування (латин. – урбанізація) викликає велику стурбованість людей. Загальний рівень захворюваності на найтяжчі недуги цивілізації у великих містах у 2–3 рази вищий, ніж у сільських місцевостях [8].

Стосовно України, слід наголосити, що антропогенні зміни навколишнього середовища в результаті гігантських темпів індустріалізації, хімізації, хижацької експлуатації та розпродажу за демпінговими цінами за кордон сировини союзними відомствами–монополістами, насильницьке порушення традиційного укладу життя людей, насамперед селянства, відчуження їх від землі, спочатку колективізацією й індустріалізацією, а потім взагалі насильницьким вигнанням з постійних місць проживання в результаті меліорації, будівництва водосховищ, радіоактивного забруднення та урбанізації, не тільки суттєво погіршили стан здоров'я мешканців України, а й поставили під загрозу генний код нації взагалі. Так, за кількістю промислового бруду на душу населення Україна посідає одне з перших місць в Європі. Через це тут середня тривалість життя – 66 років, тоді як у Японії, Швейцарії, Ісландії та США – 75–79 років. Нині Україна за тривалістю життя чоловіків посідає 29–те місце в Європі і 49–те місце у світі; жінок – відповідно 27–ме і 39–те місця. З 1992 р. смертність у нашій державі перевищує народжуваність [9].

Враховуючи катастрофізм ситуації, що склалася, для досягнення безпечного для здоров'я людини стану навколишнього природного середовища Законом України від 21 грудня 2010 року визначила «Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року» [6].

Список використаних джерел

1. Вернадский В. И. Научная мысль как планетарное явление. – М.: Наука, 1991. – 270 с.
2. Крисаченко В. С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології. – К.: Заповіт, 1998. – 688 с.
3. Соціальні наслідки чорнобильської катастрофи (результати соціологічних досліджень 1986–1995 рр.) / Відп. ред.: В. Ворона, С. Головаха, Ю. Саєнко. – Харків: Фоліо, 1996. – 414 с.
4. Про деякі заходи щодо відтворення лісів і зелених насаджень: указ Президента України від 04.11.2008 р. – №995/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main.cgi>
5. Про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2011 році: нац. доп. – К.: Міністерство екології та природних ресурсів України: LAT&K, 2012. – 258 с.
6. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 р. – №2818–VI від 21.12.2010 р. // Урядовий кур'єр. –09.02.2011. – №24; [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>
7. Хижняк М. І., Нагорна А. М. Здоров'я людини та екологія. – К.: Здоров'я, 1995. – 232 с.
8. Програма дій: Порядок денний на XXI століття; Пер. з англ.: ВГО «Україна. Порядок денний на XXI століття». – К.: Інтерсфера, 2000. – 360 с.
9. Хилько М. І. Екологізація політики / М. І. Хилько. – К.: ВАДЕКС, 2014. – 344 с.

References

1. Vepnadskij V. I. Nauchnaja mysl' kak planetapnoe javlenie. – M.: Nauka, 1991. – 270 s.
2. Kryshchenko V. S. Ljudyna i biosfera: osnovy ekologichnoi antropologii. – K.: Zapovit, 1998. – 688 s.
3. Social'ni naslidky chornobyl's'koi katastrofy (rezul'taty sociologichnyh doslidzhen' 1986–1995 rr.) / Vidp. red.: V. Vorona, Je. Golovaha, Ju. Sajenko. – Harkiv: Folio, 1996. – 414 s.
4. Pro dejaki zahody shhodo vidtvorennja lisiv i zelenyh nasadzen': ukaz Prezidenta Ukrai'ny vid 04.11.2008 r. – №995/2008 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main.cgi>
5. Pro stan navkolyshn'ogo pryrodnogo seredovyshha v Ukrai'ni u 2011 roci: nac. dop. – K.: Ministerstvo ekologii' ta pryrodnih resursiv Ukrai'ny: LAT&K, 2012. – 258 s.
6. Pro osnovni zasady (strategiju) derzhavnoi' ekologichnoi polityky Ukrai'ny na period do 2020 r. – №2818–VI vid 21.12.2010 r. // Urjadovij kur'jer. –09.02.2011. – №24; [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>
7. Hyzhnjak M. I., Nagorna A. M. Zdorov'ja ljudyny ta ekologija. – K.: Zdorov'ja, 1995. – 232 s.
8. Programa dij: Porjadok dennij na XXI stolittja». – K.: Intersfera, 2000. – 360 s.
9. Hyl'ko M. I. Ekologizacija polityky / M. I. Hyl'ko. – K.: VADEKS, 2014. – 344 s.

Khylko M. I. Doctor of Philosophy, Professor, Kyiv National University Taras Shevchenko (Ukraine, Kyiv), khylko@gmail.com

Biosphere and human health

The state of biodiversity in Ukraine and its influence on the quality of human health are analyzed.

Keywords: biosphere, biological diversity, flora and fauna, health, morbidity.

* * *

УДК 1(091)(4/9)

Кямалова А.,

научный сотрудник отдела «Этики»,
Институт философии НАНА (Азербайджан),
matlabm@yandex.com

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ФОРМИРОВАНИЕ МОРАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В СЕМЬЕ

Подчеркивается проблема сохранения и обогащения моральных ценностей и передачи ее будущим поколениям. Отмечается, что язык, религия и традиция, которые строят национальные и духовные ценности каждой нации, являются решающим фактором в формировании ее духовного мира.

В статье подчеркивается, что, если моральные ценности в семье будут проповеданы надлежащим образом, тогда будет легче построить здоровое, этическое общество в будущем. Каждый отец и мать должны стараться воспитывать ребенка совершенно и воспитывать его как морального человека, используя ценности Ислама, самую совершенную религию в поощрение моральных ценностей в семье. Для этого, прежде всего, они должны быть примером для своих детей.

Ключевые слова: семейные и моральные ценности, личность, психологический климат, воспитание, опыт, психологические факторы, семейные отношения.

(статья друкється мовою оригіналу)

Процессы в современном мире, глобализация, модернизация, культурная интеграция, разнообразие и субкультуры играют важную роль в развитии общества, что требует новых отношений в системе ценностей человека.

Моральные ценности являются одним из проявлений моральных отношений в обществе. Ценности означают моральный характер социальных институтов в

достоинстве человека в моральном смысле. Они также включают понятия морального сознания, в том числе моральные нормы, принципы, идеалы, добро и зло, справедливость, счастье.

Моральные ценности – это сбор законов, которые определяют наше поведение. Этот сбор говорит нам, что хорошо, а что плохо. Моральные ценности – это ценности, формирующие людей. Развитие личности возможно только в том случае, если господствуют моральные ценности и преобладает добро. Потому что принятие положительных качеств человеком положительно влияет на формирование его личности. Те, кто отклоняют от личного развития, и те, кто его мешает, считаются негативными факторами. Человек должен быть хорошим и избегать от плохого, чтобы формировать и развивать человеческую личность.

З. Геюшов так комментирует эти проблемы в своей книге «Этические ценности»: «Категория добра – это базовая и ключевая категория этики. Никакая этическая проблема не может быть решена, если содержание этой категории не будет правильно идентифицировано. Понятие добра и зла важные и общие понятия, что без них нельзя судить моральное действие и поведение. Добро является категорией, которая была положительно оценена и стала моральным богатством. Напротив, зло является воплощением отрицательных моральных ценностей, действий и поведений. В широком смысле, хорошая выражает мораль и зло амораль. Как и другие этические категории, категории добра и зла со временем изменились и имели разный контент и классный характер. Тем не менее, с момента создания мораль выражала действия и поведение, которые были оценены и утверждены отдельными группами людей, в целом обществом, а зло воплощала действия, которые общество осуждает и считает неправильными. Поэтому эти понятия включают определенную универсальную и относительную стабильность» [7, с. 67].

Моральное образование в истории психолого-педагогической мысли Азербайджана является самой богатой частью содержания личностного воспитания. Какова личность человека оценивается этим. Потому что, когда происходит нравственное совершенство, появляется «человек, который признает и понимает себя». Основные качества содержания морали включают доброту, сострадание, щедрость, бережливость, честность, справедливость, активность, трудолюбивость, уважение, скромность, правдивость, доверчивость, доброту, держать слово, защищать честь и достоинство и т.д.

Моральные нормы определяют и направляют действия людей, помогает им с вопросами, что можно сделать, а что нет, какие действия нужно предпринять в определенной ситуации, и так далее, описывает рамки и стандарты поведения. Этические нормы состоят из единства моральных и практических сторон. Они являются ядром нравственного сознания. Этические нормы не только налагают требования к правилам поведения, но также выражают и оценивают отношение сообщества. Этические нормы – это спрос и оценка. Они называются нормо-требованиями, нормированием. Существуют также нормы-цели, которые определяют какую-либо линию поведения, а также нормы-рамки, которые ограничивают или запрещают действия. Через них общество осуждает злые дела и оправдывает добрые

дела. Следовательно, моральные нормы действуют как катализаторы последних (добрых) [6, с. 61].

Многим классическим педагогам, в том числе Н. Туси, приходилось определять ценность моральных качеств своими проявлениями. Н. Туси считает «природу и тело» человека противоречивым, поэтому для него важно изучить склонность «добродетель и обман» в природе каждого человека с учетом индивидуальных особенностей каждого человека.

Моральное поведение играет важную роль в формировании нравственного климата и формировании нравственных ценностей в обществе. Моральное поведение более узкое, чем нравственная деятельность. Моральное поведение – это набор моральных поступков, связанных с сознанием и волей человека. То есть, действие это единый элемент поведения [6, с. 64].

У каждой нации есть своя традиция, ее национально-нравственные и религиозные ценности. На протяжении тысячелетий наш народ создал наши традиции, наши национально-моральные и нравственные ценности, и это факторы, которые составляют мораль нашего народа.

Наши национальные и моральные ценности, наша культура и наша духовность отличает нас от других народов и народов. В этом смысле азербайджанская семья отличается от других семей.

В наших семьях уважение к пожилым людям, любовь и уважение родителям, забота о маленьких, относятся к числу ключевых показателей. У нас есть много образцовых уважаемых семейств, которые являются символом воспитания и эталоном любви. Эти семьи дали народу Азербайджана великие личности и гении в истинном смысле этого слова.

Если в семье будут правильно поощряться моральные ценности, тогда в будущем будет легче создать здоровое, этическое общество. Каждый отец и мать должны стараться воспитывать своих детей и развивать их как моральных людей. Для этого, прежде всего, они должны быть примером для их детей. Родители должны стараться быть примером для своих детей благодаря их любви, уважению и состраданию. Особое значение имеет также важность взаимной помощи в продвижении моральных ценностей в семье.

Достичь высоких результатов можно, используя ценности ислама, которая является самой совершенной религией в поощрении нравственных ценностей в семье. В религии ислама моральные ценности в семье преподаются во взаимоотношениях с религиозными ценностями. Поэтому понятие морали в нашей религии очень велико. Есть много хадисов о морали. Например: «Обращайтесь с людьми с хорошей моралью». Другой хадис указывает на то, что в этом отношении, в семье отец играет большую роль: «Ни один отец не дал сыну лучшего подарка, чем хорошей морали и воспитания».

Азербайджан – это современное, быстро интегрирующееся европейское и мировое сообщество. Естественно, что в современном мире быстро растущие процессы глобализации не прошли мимо нашей страны. Тем не менее, под именем глобализации, мы не должны забывать наши национальные ценности, а должны быть верными моральным ценностям. Для каждой страны и нации ее национальные ценности должны быть превыше всего и не противоречить ценностям других народов.

Традиции и национально-духовные ценности, которые являются основным показателем существования

каждой нации, являются ее неисчерпаемым драгоценным богатством. Национальные и моральные ценности является нашей историей, языком, религией, традицией, менталитетом, культурой, литературой и искусством. Существование национальной традиции начинается с семьи и принимается обществом, затем превращается в атрибут нации, государства и защищается будущими поколениями. Долговечность азербайджанской семьи основана на этой традиции. Совет пожилых играет важную роль в браке молодых людей, что является ключевым показателем долголетия семьи.

Не случайно, что всемирно известный писатель Александр Дюма восхищался традициями Азербайджана и писал об этом в своих мемуарах. Большой русский писатель Лев Толстой написал свое произведение «Гаджи Мурад» на основе азербайджанских традиций и высоко оценил такие нравственные ценности, как личность, мужество, достоинство, рвение и щедрость.

Азербайджан, известный своими национальными и духовными ценностями среди народов мира, занимает особое место благодаря своим человеческим идеям, традициям и национальным особенностям, которые он пропагандировал. Национальные и моральные ценности – это правила поведения, которые развивают людей в обществе.

Традиции, обряды и ритуалы – это богатое культурное наследие азербайджанского народа. Семейные привычки передаются из поколения в поколение. Выживание нескольких поколений в их долговечности и частом повторении. Традиция также возникает как законы с течением времени, и заменяются новыми, когда время истекает. Однако есть традиции, которые превращаются в классические примеры, живут, всегда показывают себя в образе жизни людей.

Появление и развитие традиций и обычаев воплощает в себе социальную практику, методы работы и привычки, а также нормы и правила поведения людей в семье, которые передаются из поколения в поколение, как важная часть образа жизни. Традиция – это форма сохранения культурного наследия. Национальные духовные ценности исторически включали дух нации, эстетический смысл и мастерство. Создатель этнические норм и традиций – это люди.

Моральные ценности чаще используются в качестве неписаных законов, основанных на общественном мнении. Существует связь между традицией и моралью. У каждой традиции есть моральный смысл. Оставаться безразличным к ним вызывает распад отношений между людьми, приводит к противоречиям между личностью и коллективом, а также обществом.

Сегодня наши национальные обычаи, традиции, музыка и песни богаты развлекательными играми, а также считаются носителями моральных норм, которые оказывают глубокое влияние на поведение людей. Традиции и обычаи символизируют культурные события и приносят им национальный контент. Например, во многих культурных мероприятиях, проведенных накануне праздника Новруз, широко используются национально-символические атрибуты, как солод, древние национальные одежды наших людей и т.д.

Каждая нация имеет национально-моральные ценности, созданные ее историей, менталитетом и родословной. Наша национальная культура,

унаследованная от древней истории Азербайджана, должна быть сохранена новым поколением, обогащенным и переданным будущим поколениям. Потому что культура не может сохранить свое существование без изменения, улучшения или обогащения себя. Молодое поколение должно быть воспитано в здоровом настроении, используя прогрессивные моральные ценности мира.

Не только особенности мастерства, но и художественные, поэтические оттенки, а также этическая и моральная сущность художественной литературы, фольклора, в том числе классических произведений играет определенную роль в защите семейных традиций, моральных ценностей, таких как честь, достоинство.

В современных условиях наш гражданский долг состоит из верности нашим национально-нравственным ценностям, родине, родному языку, нашей культуре, нашей великой и богатой истории, и их распространении. Все проявления устной народной литературы, национальной музыки, культурного, морального и этического существования нации должны быть тесно связаны сегодня с единой идеей.

Теперь у нас есть задача, с одной стороны, вернуться к национальным корням, национально-нравственным и этическим ценностям, а с другой стороны, адаптироваться к современным требованиям научно-технического развития и информационного общества.

У наших людей есть положительные моральные качества, возникающие из его традиции. Например, гостеприимство, толерантность, сотрудничество и т.д. Мы сохраняем нашу генеалогию и самобытность азербайджанского народа путем продвижения наших национальных традиций, моральных и нравственных ценностей. Защищая наши национально-моральные и этические ценности, мы объединяем их с универсальными ценностями. Таким образом, каждый гражданин Азербайджана должен гордиться своей национальной идентичностью и сохранять национальные, моральные и этические ценности.

Список использованных источников

1. Bayramov Ə. S., Əlizadə Ə. Ə. Sosial psixologiya. dərslük. – Bakı: «Qapp-Poliqraf» Korporasiyası, 2003.
2. Bakıxanov A. A. Təhzi-bi-əxlaq. – B., 1984.
3. Əlizadə Ə. Ə., Abbasov A. N. Ailə.IX sinif şagirdləri üçün dərslük. Maarif nəşriyyatı. – Bakı, 1989.
4. Əliyeva Gülşən. Azərbaycan füzulşünaslığının təşəkkülü. – B., 2005.
5. Çələbiyev N. Z. Ailəpsixologiyası. Ali pedaqoji məktəb tələbələri üçün dərs vəsaiti. – Bakı: Mütərcim, 2015.
6. Nəsiyeva N. Etika, peşə etikası və psixologiya. Şərq-Qərb nəşriyyat evi, 2012.
7. Göyüşov Z. Daxilə pəncərə. – B., 1978.
8. Nigar Cəruulla qızı. Fəlsəfi-bədii fikir tarixində şəxsiyyət konsepsiyası. – B., 2000.
9. Sadıqov Q. Etika. – B., 1991.
10. Tusi N. Əxlaqi-Nasiri. – B., 1989.
11. Фромм. Психоанализ и этика. – М., 1993. // Fromm. Psihoanaliz i etika. – М., 1993.
12. Этика / Под ред. Гусейнова А. А., Дубко И. – М., 2003. // Etika / Pod red. Gusejnova A. A., Dubko I. – М., 2003.

Kamalova A., research fellow, ethics department, Institute of Philosophy of ANAS (Azerbaijan), matlabm@yandex.com

Psychological factors affecting the formation of moral values in the family

The article highlights the problem of preserving and enriching moral values and transferring them to the future generations. It is noted that language, religion

and tradition, which build the national and spiritual values of each nation, are the decisive factor in the formation of its spiritual world.

The article emphasizes that if moral values in the family are properly preached, then it will be easier to build a healthy, ethical society in the future. Every father and mother should try to educate the child completely and educate him as a moral person, using the values of Islam which is the most perfect religion in cultivating moral values in the family. For this, first of all, they must be an example for their children.

Keywords: family and moral values, personality, psychological climate, upbringing, experience, psychological factors, family relations.

Кямалова А., науковий співробітник відділу «Етики», Інститут філософії НАНА (Азербайджан), matlabm@yandex.com

Психологічні фактори, що впливають на формування моральних цінностей у сім'ї

Підкреслюється проблема збереження і збагачення моральних цінностей і передачі її майбутнім поколінням. Відзначається, що мова, релігія і традиція, які будують національні та духовні цінності кожної нації, є вирішальним фактором у формуванні її духовного світу.

У статті підкреслюється, що, якщо моральні цінності в родині будуть проповідувати належним чином, тоді буде легше побудувати здорове, етичне суспільство в майбутньому. Кожен батько і мати повинні намагатися виховувати дитину абсолютно і виховувати його як моральну людину, використовуючи цінності Ісламу, найдосконалішу релігію в заохоченні моральних цінностей в сім'ї. Для цього, перш за все, вони повинні бути прикладом для своїх дітей.

Ключові слова: сімейні та моральні цінності, особистість, психологічний клімат, виховання, досвід, психологічні чинники, сімейні відносини.

* * *

УДК 340.12

Меліхова Ю. А.,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
культурології, Національний юридичний
університет ім. Ярослава Мудрого
(Україна, Харків), duvo31@ukr.net

Вплив культури мислення судді на якість його внутрішнього переконання

Розглянуто питання формування внутрішнього переконання судді. На основі аналізу низки наукових праць зроблено спробу визначити вплив культури мислення судді на якість його внутрішнього переконання. У процесі вивчення вказаної проблематики встановлено, що внутрішнє переконання судді слід розглядати не як стан, а якість його морально-правової свідомості, її константне утворення, яке зумовлює реалізацію в професійній діяльності тих чи інших світоглядних, політичних, моральних принципів тощо. Внаслідок цього великий вплив на суддівське переконання має культура мислення, від рівня якої залежать аналітичні й синтезуючі здібності судді.

Ключові слова: внутрішнє переконання судді, культура мислення судді, морально-правова свідомість судді, спрямованість світогляду, соціально-психологічних настанов діяльності судді.

«На посаду судді добирають саме людину, тому що вона може мислити, спостерігати, пережити. Інакше зали судових засідань можна було б замінити машинами в разок банкоматів, які на підставі уведеної інформації та законодавства друкували б рішення іменем держави»
[2, с. 153]

Внутрішнє переконання як поняття на індивідуально-особистісному рівні є детермінованою умовою соціального макро і мікросередовища, позицією судді, яка виявляється в його ставленні до конкретної справи, що він розглядає, до оцінки доказів, до сторін, до змісту власного професійного знання, до обов'язку і професійної діяльності взагалі. Завдяки здатності судової системи трансформуватися в гуманістичному напрямку, орієнтуватися на більш прогресивні системи цінностей, внутрішнє переконання судді було і

залишається змінювальною категорією. Так, внутрішнє переконання в умовах плюралізму ідеологій відбиває риси тих чи інших суспільних світоглядних позицій та рівень морального і професійного розвитку суддів.

Питання внутрішнього переконання судді, основ його формування порушувалися ще з XIX століття. На особливу увагу заслуговують праці А. Ф. Коні [5] та вчених другої пол. XX століття: М. С. Строговича [7], Ю. М. Грошевого [3]. Утім, віддаючи належне цим дослідникам, слід зазначити, що внутрішнє переконання тлумачилося дещо звужено – як основане на правосвідомості судді пізнання обставин конкретної справи, що розглядається судом, про доказовість чи недоказовість її фактичних обставин, про вину і невинуватість обвинуваченого та ступінь його відповідальності. Таким чином, учені пов'язували переконання тільки зі встановленням фактичної суті справи, що є неправомірним, бо переконання – це не тільки знання і віра в правильність цих знань, а також вольові, моральні і професійні стимули, які змушують суддю діяти відповідно. Здебільшого ці погляди обумовлювалися специфікою правового життя того часу: пануванням ідеологічного фактору в професійно-правовій свідомості суддів і скутістю ініціативи (діяльність суддів обмежувалася тлумаченням і застосуванням норм позитивного права).

Натепер проблеми формування внутрішнього переконання судді досліджують А. Барак [1], А. Ф. Закомлістов [4], Л. С. Халдєєв [8] та ін. Незважаючи на деякі розбіжності в поглядах, це явище більшість із них визначає як абсолютну впевненість судді у правильності власних висновків, яка формується шляхом безпосереднього вивчення сукупності доказів у суді на основі всебічного, повного, об'єктивного розгляду всіх обставин справи. Однак наукові пошуки дослідників стосуються переважно розгляду питань, пов'язаних із виявленням факторів, які формують внутрішнє переконання судді (гносеологічних і психологічних), та аналізу їх взаємодії і впливу на результати пізнання в справі. Проте виникає потреба в ґрунтовному світоглядно-методологічному, аксіологічному дослідженні цієї проблематики.

Переконані, що внутрішнє переконання судді все ж слід розглядати не як стан, а якість його моральної і правової свідомості, її константне утворення, яке зумовлює реалізацію в професійній діяльності тих чи інших світоглядних, політичних, моральних принципів, ідеалів та настанов. Свідомість виявляється передусім у ставленні судді до справи як відображуваного суб'єкта з власним неповторним досвідом, роздумами і в цілому життям. Таким чином, внутрішнє переконання судді завжди є результатом пізнання і оцінки об'єктивно наявних фактів, яке формується на підставі взаємозв'язку суб'єктивних і об'єктивних елементів. Власне, воно є суб'єктивним висновком про об'єктивно наявні факти. Суб'єктивність суддівського переконання виявляється в тому, що воно формується конкретним суддею на основі свідомості та рівня морально-професійної культури, а саме: особистісного професійного потенціалу (знань, умінь, навичок), спрямованості світогляду, соціально-психологічних настанов діяльності, вольових якостей та совісті.

Внаслідок цього великий вплив на суддівське переконання має культура мислення (базовий компонент